

# List do Warszawy



POLA BRAUN

## List do Warszawy

Ledwo tylko w baraku się zamyśle<sup>1</sup>,  
Wpatrzona w okno przez mgłę upartych łez,  
Wnet o Warszawie marzę i o Wiśle,  
I tak mi smutno, i nie wiem, co mi jest.

Warszawa, Wojna

A właśnie wczoraj przy kubku czarnej kawy,  
Czarnej, jak moja utrapiona myśl,  
Ktoś stanął przy mnie: „Daj list do Warszawy,  
Pośpiesz się tylko, wyjeżdżam dziś”.

Ref. Warszawo, cóż ci napiszę,  
Warszawo w gruzach, Warszawo w krwi,  
Rytm twoich ulic czy znów usłyszę?  
Matczyny grodzie, smutno mi.

Warszawo moja ukochana,  
Czy twa piosenka — to kuli świst?  
Syreno dumna, wytrwaj w kajdanach,  
Na sercu połóż ten mój list!

Pragnę przypaść do gruzów twoich ulic,  
Całować mury, do serca je przytulić...  
Mój grodzie sentymentalny,  
Miasto młodości i pierwszych drzeń.  
Powrócić kiedyś na Plac Teatralny  
W pierwszy słoneczny wolny dzień!

Pomyślcie sami, już kilka dni potem  
List z Warszawy przywieziono mi.  
List bez adresu i bez adresata,

---

<sup>1</sup>w baraku się zamyśle — piosenka *List do Warszawy* napisana została przez autorkę w getcie warszawskim. Była śpiewana w teatrze „Femina”, jednym z pięciu teatrów działających na terenie getta; prowadzony przez dramaturga i satyryka Jerzego Jurandota znany był z wysokiej jakości repertuaru, także rozrywkowego. Po deportacji autorki do Majdanku wiersz był śpiewany także w tym obozie, przy czym dokonano adaptacji: w pierwszym wersie zamieniono „w kawiarni” na „w baraku”. Udostępniamy tę właśnie wersję za publikacją Towarzystwa Opieki na Majdankiem *Pieśni zza drutów...* (Lublin 1985). KL Lublin, nazywany także Majdankiem lub obozem na Majdanku, to działający w l. 1941–1944 nazistowski obóz pracy dla jeńców wojennych, następnie obóz koncentracyjny, a od 1942 także obóz śmierci.

Od wiosny 1942 r. na Majdank kierowano liczne transporty Żydów (głównie ze Słowacji, a także Protektoratu Czech i Moraw, Niemiec oraz z Lubelszczyzny). Od wiosny 1943 r. zwożono tu ludność żydowską z likwidowanych gett: warszawskiego i białostockiego. Najwięcej osób straciło życie w wyniku rozstrzeliwań oraz w komorach gazowych, które uruchomiono jesienią 1942 r. Ostatnim elementem „Akcji Reinhardt”, czyli planu ostatecznej likwidacji ludności żydowskiej z terenu Generalnej Guberni i Okręgu Białostockiego, była masowa egzekucja, która odbyła się 3 i 4 listopada 1943 r. W ciągu jednego dnia wymordowano wówczas ok. 18 tys. Żydów z Majdanka oraz innych obozów na terenie Lublina (a także 25 tys. w innych miejscowościach). Akcja ta o kryptonimie „Erntefest” (niem. Dożynki) była największą jednostkową egzekucją przeprowadzoną w czasie drugiej wojny światowej w obozach koncentracyjnych. Właśnie w trakcie tych „Dożynek” zamordowano autorkę, Polę Braun. [przypis edytorski]

Pisany łzami pod grozą wrażeń<sup>2</sup> luf  
W płonących bombach, lontach i granatach,  
A w liście było tylko kilka słów.

Ref. Warszawa czeka cię wierna,  
uparta, mocna jak miejski bruk.  
Choć męka walki jest bezmierna,  
Choć nęka obcych butów stuk,  
Warszawy zroszonej łzami  
Nie zniweczy ogień ni wroga trud,  
Ni obcy plakat murów nie splami,  
Bo pod plakatem stary bruk.

Będziesz cegły ugniatać własnym potem,  
Z tych cegieł miasto powstanie nowym lotem,  
Więc nie bądź sentymentalny,  
Spędź z czoła smutek i gniewu cień!  
Powrócisz znowu na Plac Teatralny  
W pierwszy słoneczny wolny dzień.

---

<sup>2</sup>wraży — obcy, wrogi. [przypis edytorski]

---

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/braun-list-do-warszawy>

Tekst opracowany na podstawie: Pieśni zza drutów. Wiersze, pieśni i piosenki powstałe w obozie koncentracyjnym na Majdanku, zebrała i opracowała Zofia Murawska-Gryń, Towarzystwo opieki nad Majdankiem, Lublin 1985.

Wydawca: Fundacja Wolne Lektury

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego. Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Fundację Wolne Lektury.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Maria Świetlik, Paulina Choromańska.

*Wesprzyj Wolne Lektury!*

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

*Jak możesz pomóc?*

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.